

УДК 81'42:811.111'25

ХОМА Володимир – доктор філософії, доцент кафедри іноземних мов для гуманітарних факультетів, Львівський національний університет імені Івана Франка, вул. Університетська, 1, Львів, 79000, Україна (wo.loma8@gmail.com)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3548-7149>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2024.60.19>

Бібліографічний опис статті: Хома, В. (2024). Шрифтова варіація як засіб відтворення емотивності у художньому дискурсі. *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Філологія»*, 60, 165–170, doi: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2024.60.19>

ШРИФТОВА ВАРІАЦІЯ ЯК ЗАСІБ ВІДТВОРЕННЯ ЕМОТИВНОСТІ У ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ

Анотація. У цій розвідці проаналізовано використання засобів шрифтової варіації з метою відображення емоційного стану, ставлення й поведінки персонажів, які у рамках художнього дискурсу отримують втілення у категорії емотивності. Мета дослідження полягає у розгляді феномену емотивності та розкритті потенціалу засобів шрифтової варіації, використаних для експлікації цього феномену в англomовних науково-фантастичних творах.

У рамках дослідження потверджено, що категорія емотивності відтворює комунікативну діяльність персонажів на всіх мовних рівнях (фонетичному, морфологічному, лексичному і синтаксичному). З'ясовано необхідність широкого використання чітко розробленого асортименту художніх засобів на кожному з рівнів. Підтверджено застосування низки фонетико-графічних засобів, які допомагають авторам підсилити емоційність висловленого задля якнайповнішого втілення їхніх задумів й увиразнення емоційно-оцінної семантики маркерами найнижчого рівня мови – фонетичного.

Як свідчить аналіз англomовного науково-фантастичного дискурсу, до продуктивних знарядь експлікації категорії емотивності на фонетичному рівні відносимо засоби шрифтової варіації, зокрема різноманітні видозміни розміру, насиченості шрифту, підкреслення, зміну графічних символів тощо. Найпоширенішим серед них є курсив, сфера застосування якого охоплює, до прикладу, відображення власних назв чи запозичень з інших мов, репродукцію емотивного навантаження за допомогою окремих слів, словосполучень і речень, відтворення спектру думок, ремінісценцій або внутрішніх страждань персонажів. Разом з тим доволі частим явищем в англomовному науково-фантастичному дискурсі є використання видозміненого кегля шрифту, яким автори послуговуються здебільшого для передачі емоційного навантаження конкретних заголовків, ключових речень чи цитат.

Ключові слова: емоції, емоційність, емотивність, шрифтові варіації, художній дискурс, курсив.

KhOMA Volodymyr – Doctor of Philosophy, Associate Professor at the Department of Foreign Languages for the Humanities, Ivan Franko National University of Lviv, 1, Universytetska str., Lviv, 79000, Ukraine (wo.loma8@gmail.com)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3548-7149>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2024.60.19>

To cite this article: Khoma, V. (2024). Shryftova variatsiya yak zasib vidtvorennya emotyvnosti u khydozhnyomy dyskursi [Font variation as a means for expressing emotivity in fictional discourse]. *Problemy humanitarnykh nauk: zbirnyk naukovykh prats Drohobytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka. Seriya «Filolohiya»* – Problems of Humanities. “Philology” Series: a collection of scientific articles of the Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, 60, 165–170, doi: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2024.60.19> [in Ukrainian].

FONT VARIATION AS A MEANS FOR EXPRESSING EMOTIVITY IN FICTIONAL DISCOURSE

Summary. *Our investigation analyzes a wide range of the means of font variations to display an emotional state, attitude and behavior of characters which receive an embodiment within the category of emotivity in scientific-fictional discourse. Our research aims at scrutinizing the phenomenon of emotivity as well as revealing the potential of the means of font variations for explicating the above mentioned phenomenon in the works of English science-fiction.*

Within our research, it is ascertained that the category of emotivity expresses the communicative activity of the characters on any language level (phonetic, morphological, lexical and syntactical). The need in usage of a carefully elaborated assortment of fictional means on each language level is also clarified. It is as well evidenced that the application of a set of phonetic and orthographic means enables the authors to produce an additional emotional stress to fully put their authentic conceptions into practice on the lowest language level – phonetic.

According to the evaluation of the English scientific-fictional discourse, productive instruments for the category of emotivity explication on the phonetic level envisage means of font variation, specifically various font size and weight modifications, underlining, change of graphic symbols etc. Italic type (italics) is prevailing with the main scope of means covering the expression of proper names or loanwords from other languages, the reproduction of emotive stress using individual words, phrases and sentences, and the reconstruction of a spectrum of viewpoints, reminiscences or mental lacerations of the characters. At the same time, in the English scientific-fictional discourse it is a frequent case for the authors to use a modified type size in order to transfer emotional stress of specific headlines, key sentences or quotes.

Key words: *emotions, emotionality, emotivity, font variations, fictional discourse, italic type (italics).*

Постановка проблеми. Антропоцентрична спрямованість лінгвістичних досліджень, у рамках якої на передній план виступає вивчення емоційного складника людини, закладає основу теоретико-методологічної моделі опанування гуманітарних наук на сучасному етапі розвитку суспільства. З огляду на зростання інтересу до аналізу емоційної сфери людини в різних галузях науки, а також охоплення емоціями усіх сфер життя людини та їх відтворення на кожному з рівнів мови, ця категорія набуває міждисциплінарного характеру.

Особливо яскраво ці тенденції виявляють себе в царині художньої літератури, яка, як відомо, наскрізь пронизана картинами взаємодії та взаємозв'язку індивідів із навколишнім світом, відтворенням і описом їхніх різноманітних емоційних станів. Покликання на художній дискурс є обґрунтованим, оскільки саме твори художньої літератури є невичерпним джерелом найбільш колоритних типових шаблонів емотивних ситуацій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зацікавлення ідентифікацією емоцій і відтворенням емоційного стану в мові й мовленні індивіда набуло особливої актуальності у сучасному мовознавстві. Окремі

аспекти цього феномену на матеріалі різних мов висвітлено у дослідженнях таких учених, як О. Бабелюк, Л. Безугла, Н. Бобер, О. Василенко, Т. Весна, Л. Костюк, Г. Кузенко, І. Лелет, М. Марінашвілі, О. Сарбаш, Л. Тютюнник, Н. Ярошко та ін. Проте емотивний потенціал засобів шрифтової варіації у художньому мовленні ще недостатньо розроблений. Отже, питанню відображення категорії емотивності фонетико-графічними засобами має бути приділено більше уваги.

Мета дослідження. Наша розвідка *має на меті* виявити й проаналізувати палітру засобів шрифтової варіації, використовуваних для відтворення емоційного стану індивіда в англомовних науково-фантастичних творах. **Об'єктом** вивчення є категорія емотивності, утілена у художньому дискурсі, тоді як **предметом** – потенціал засобів шрифтової варіації, спрямованих на вираження категорії емотивності в науково-фантастичному дискурсі. **Завдання** розвідки полягає в тому, щоб дослідити засоби шрифтової варіації у реалізації емоцій персонажів у англомовних науково-фантастичних творах.

Виклад основного матеріалу. У ХХІ столітті, в епоху переважаючого пост-

модерністського текстотворення (Бабелюк, 2009), особливої актуальності набувають дослідження взаємозалежності між категоріями *емоційності* та *емотивності*, особливо в контексті художнього дискурсу. Незважаючи на те що ці поняття тісно пов'язані, вони аж ніяк не є еквівалентними чи взаємозамінними. Так, дослідниця І. О. Лелет (2021) тлумачить емоційність як «властивість темпераменту людини, її здатність до емоційного хвилювання, що передбачає зміст, якість і динаміку емоцій та почуттів» (с. 106); емотивність же авторка трактує як психологічну сутність, що «характеризує чутливість індивіда до емоційних ситуацій» (с. 106).

Ключовою відмінністю між категоріями *емоційності* й *емотивності*, за твердженням мовознавиці Л. Тютюнник (2024), є те, що перша характеризується рефлексивним і неусвідомленим проявом емоцій, тоді як друга – зумисним і свідомим, що передбачає певну стратегію поведінки особи. Отже, емоційність – це психологічна характеристика особистості, а емотивність – лінгвістична риса тексту; інакше кажучи, емотивність – це «лінгвістичний корелят психологічної категорії емоційності» (Лелет, 2021, с. 106).

Загалом дослідники сходяться на тому, що категорія емотивності відтворює комунікативну діяльність на всіх мовних рівнях, зокрема фонетичному, морфологічному, лексичному і синтаксичному, кожен з яких передбачає використання певного набору художніх засобів, які обумовлюють точність, повноту і специфіку передачі різноманітних емоцій персонажів твору як реалізованого авторського задуму. Отже, емотивність художнього тексту охоплює широкий діапазон вербальних і невербальних засобів відтворення емоційного стану чи ставлення головних героїв (Марінашвілі, 2022, с. 91), а також є незмінним атрибутом унікального авторського художнього стилю (Василенко, 2021, с. 46).

Фонетичний рівень мови володіє багатю палітрою різноманітних засобів, яким хоч і не властива суттєва семантична значущість, проте вони наділені здатністю надавати додаткового емоційного відтінку висловленню з метою забезпечення передачі задумів автора. У цьому дослідженні англomовного науково-фантастичного дискурсу зосередимо

нашу увагу на такому підвиді фонетико-графічних засобів експлікації категорії емотивності, як шрифтові варіації. Як свідчить аналіз англomовних науково-фантастичних творів, до основних експлікантів емотивності тексту на цьому рівні належать різноманітні видозміни кольору, розміру, насиченості шрифту, підкреслення, зміна графічних символів тощо.

Найпоширенішим засобом вираження емоційного стану персонажа у науково-фантастичних творах є курсив – друкарський похилий шрифт з начертанням літер, подібним до рукописного (СУМ). Функціональні особливості використання авторами цього шрифту варіюються залежно від конкретної мети й завдання тієї чи тієї ситуації. Зазвичай курсив використовують для відтворення власних назв чи запозичень з інших мов, наприклад:

But for a brain that was literally *tabula rasa*, the BrainPal offered even more (Scalzi, 2006, p. 54).

For the first month of your life, everything feels like *déjà vu*. Then you learn it, it gets stored in your actual brain, and you stop using your BrainPal like a crutch (Scalzi, 2006, p. 70).

“The *Peregrine* is a new ship and it needs some experienced hands,” Szilard said” (Scalzi, 2006, p. 116).

Everything we are is expressed in our DNA. If they can find a way to let us breed naturally, we’ll have a new species: *Homo astrum*, who can live between the planets (Scalzi, 2006, p. 211).

“I’d almost forgotten how much Elizabeth liked using big words that nobody else knew,” she says. “I mean, *raconteur*? From a twelve year old?” (Haddix, 2005, p. 108).

Since you know about viruses as they relate to computers, maybe you’ve heard of the term *Trojan horse* as well. This message, my friend and brother, is a Trojan horse (Scalzi, 2006, p. 329).

“They’re *verboden* too,” I say. For a second I think Joss might want to comment on my choice of words, maybe mention that *verboden* was one of Elizabeth’s favorites too. But Joss only shrugs. (Haddix, 2005, p. 115).

Як бачимо з прикладів, підсилювального емотивного ефекту в англomовних науково-фантастичних творах досягають за допомогою виділення курсивом запозичень з латинської, французької, німецької мов, які, незважаючи на наявність в англійській мові їхніх відповід-

ників, наділені кращим емотивним потенціалом для відтворення авторського задуму.

Метою використання курсиву є акцентувати на емотивному навантаженні, акцептованому через окремі слова, словосполучення чи речення:

“But if Charles Boutin is still alive, I don’t want him to know *we* know that.” (Scalzi, 2006, p. 33).

You can create an empire starfaring race that has no more self-introspection than a protozoan, and the Obin are the living proof of that. The Obin are aware *collectively* that they exist. But not one of them *individually* has anything that you would recognize as a personality, No ego. No ‘I’ (Scalzi, 2006, p. 285).

“It’s *Bethany*,” I correct her, irritably. But I don’t think she hears me because she’s bounding across the porch and throwing her arms around me in total joy (Haddix, 2005, p. 9).

“It’s been done before. *You’ve* done it before.” (Scalzi, 2006, p. 45).

Jared’s first impulse was to say *I don’t understand*, but he held back, intuiting for the first time that this was likely to be his response to most things in the near future (Scalzi, 2006, p. 69).

“I just want to call him,” I say, and it’s all I can do not to make my words a whimper: *I want my daddy...* (Haddix, 2005, p. 13).

And it’s certainly true that the universe is hostile to the Colonial Union. And the reason for that is, *the Colonial Union is hostile to the universe* (Scalzi, 2006, p. 294).

You already knew that through your Brain-Pal and your pre-birth conditioning you could learn quickly *by yourself*. In the last week – without realizing it – you’ve learned to share and absorb immense amounts of information *between yourselves*. There is no difference between that information and *this*. Pay attention (Scalzi, 2006, p. 100).

Відтворити емоції персонажів найкраще вдається через виділення курсивом певного слова чи словосполучення, що слугують своєрідними маркерами або точками акцентування уваги читачів. З метою репродукції емотивного навантаження висловлень персонажів або тверджень автора письменники послуговуються виділенням курсивом цілих речень.

Отже, за допомогою курсиву автори науково-фантастичних творів передають увесь

емоційний діапазон думок або спогадів персонажів:

Bullshit, Alan Millikan sent to Jared, privately. *I was one station down and looking right at him. He didn’t get bit.* (Scalzi, 2006, p. 103).

No, a thought said. *They never found her body. They found hardly any colonist bodies* (Scalzi, 2006, p. 213).

Goddamn it, General, Jane Sagan thought, as she tracked through the *Kite*, heading toward the landing bay control room. *Stop hiding from me, you officious prick* (Scalzi, 2006, p. 241).

Boutin opened his eyes in a brand-new body.

Well, not brand-new, he corrected. *Gently used* (Scalzi, 2006, p. 326).

My parents have never been normal. ... That’s a traitorous thought, and I hunt it down and stomp it dead (Haddix, 2005, p. 6).

Why? I think. *Why, why, why, why, why?* (Haddix, 2005, p. 19).

She’s doing that thing where you talk too much when you don’t know what to say. I tend to go in the other direction – not talking enough – so I stand there for a few seconds in silence. *Am I in a different time zone now?* I want to ask, and, *Who is it that can sleep the entire morning away – besides me?* But all I say is, “Breakfast would be nice (Haddix, 2005, p. 23).

“Sinclair Mountain?” I say numbly. In my head, I’m replaying my mother’s voice on the phone: *I had this horrible dream about her birthday at Sinclair Mountain...* (Haddix, 2005, p. 66).

Oh, honey, don’t worry about it. You’re doing the best you can, she’d tell me when I was little and I couldn’t quite manage to color inside the lines.

You don’t need those friends. You’ve got Mommy and Daddy, she’d tell me in third, fourth, fifth grade when I fretted about my ranking in the various popularity contests of school (Haddix, 2005, p. 112).

But Joss and Myrlie are both looking down at me now, and their faces say everything: *Bethany looks exactly like Elizabeth, even down to the lopsided freckles on her cheeks. Bethany likes the same foods Elizabeth liked. Bethany’s voice sounds like Elizabeth’s. Could it be ...?* (Haddix, 2005, p. 128).

How did you know my name? I want to scream after him. *Why did you drive off so quickly –*

were you scared of the police? HOW DID YOU KNOW MY NAME? (Haddix, 2005, p. 138).

Прийом передачі думок і спогадів персонажів за допомогою курсиву дає авторам змогу зацентувати увагу читачів на відтворенні особливостей суб'єктивного психологічного стану головних героїв у вигляді переживань, почуттів, відчуттів, ставлення до навколишнього світу тощо. Ретрансльовані авторами думки персонажів часто справляють сильніший емоційний ефект на читачів, а ремінісценції змушують останніх подумки пережити й переосмислити прочитане значно краще, ніж прямі висловлювання героїв твору. Разом з тим останній приклад демонструє поєднання курсиву і капіталізації, за допомогою яких автор досягає підсилення емоційного впливу прихованих думок персонажа завдяки поступовому накопиченню запитань, досягаючи піку при акцентованому повторенні риторичного запитання героя самому собі.

В англomовних науково-фантастичних творах курсивом також відтворюють внутрішні страждання персонажів, наприклад:

Get out of the car, Myrlie, I think bitterly. Walk away. That's how my parents deal with questions they don't want to answer.

My anger surprises me, because I've never quite counted up all the unanswered questions before. I have a whole lifetime's worth.

Where did you live when you were a little girl, Mommy?

Why don't I have a grandma and a grandpa like Gretchen and Emily and Tommy and Michael do?

Why do we have to move again?

Why is everyone else's mommy and daddy younger than my mommy and daddy?

Are you mad at me?

How come everybody else in my class has a brother or a sister, and I don't?

Why are you crying, Mommy?

Where are you going, Daddy? Why are you leaving me here?

Where are you now?

Tears rush into my eyes, but I'm not going to cry (Haddix, 2005, p. 42–43).

Експлікація емоційних станів такого типу характеризується об'ємністю, смисловим навантаженням, напруженістю і складністю сюжету, часто супроводжувані риторичними запитаннями з метою забезпечити повнішу емоційну насиченість певного епізоду.

Доволі цікавим варіантом вираження емоцій персонажів є поєднання курсиву з подвоєнням двокрапок (::), яке у творі є зазвичай винятковим авторським форматом передачі прямої мови, що в усному мовленні (у цьому конкретному прикладі) має відповідником паузу:

::We're i::n trouble, Jared said, and halfway through saying it Jared felt his integration with his squad violently cut off (Scalzi, 2006, p. 257).

Крім того, доволі частотним явищем у науково-фантастичних творах є зміна шрифту з метою передачі емоційного навантаження заголовків, ключових речень чи цитат, наприклад:

I sit down on the edge of the couch and glance down at the paper. Its masthead reads the Sanderfield reporter, with the words the best source of news in Sanderfield, illinois in smaller type below (Haddix, 2005, p. 30).

Висновки. Отже, у нашому дослідженні підтверджено значний потенціал засобів шрифтової варіації, зокрема курсиву й видозміни шрифту, у відтворенні емоційного стану індивіда в англomовному науково-фантастичному дискурсі. Перспективу подальших наукових розвідок вбачаємо у розширенні діапазону дослідження як фонетико-графічних засобів експлікації категорії емотивності, так і засобів морфологічного, лексичного й синтаксичного рівнів мови. Крім того, репрезентативним видається й охоплення більшої кількості одиниць англomовного художнього дискурсу в проєкції на його жанрову різноманітність.

ЛІТЕРАТУРА

- Бабелюк О. А.** Принципи постмодерністського текстотворення сучасної американської прози малої форми: монографія. Дрогобич : ТзОВ «Вимір», 2009. 296 с.
- Василенко О., Костюк Л.** Відтворення категорії емотивності у перекладі твору Е. Бронте «Буремний перевал» на фонетико-графічному рівні. *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць*

- Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Філологія». Дрогобич, 2021. Вип. 47. С. 45–50. DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2021.47.6>.
- Кузенко Г. М.** Мовні засоби вираження емотивності. *Наукові записки НаУКМА. Серія «Філологічні науки»*. 2000. Т. 18. С. 76–83.
- Лелет І. О.** Емоційність vs емотивність: взаємозв'язок та розмежування понять. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія»*. 2021. № 49. Т. 1. С. 106–110.
- Марінашвілі М. Д., Весна Т. В., Склярова Л. П.** Мовні засоби вираження емотивності в художньому діалозі. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія Філологія*. 2022. № 56. С. 90–94.
- Словник української мови (СУМ) в 11 томах. URL: <https://slovnkyk.ua/index.php?swrd>
- Тютюнник Л.** Мовні засоби вираження емотивності у текстовому медіаконтенті. *Вісник Національного університету оборони України*. 2024. № 80(4). С. 159–168. DOI: <https://doi.org/10.33099/2617-6858-2024-80-4-159-168>.
- Barrett L. F.** Solving the emotion paradox: categorization and the experience of emotion. *Personality and social psychology review: an official journal of the Society for Personality and Social Psychology, Inc.* 2006. 10(1). С. 20–46. URL : https://doi.org/10.1207/s15327957pspr1001_2
- Haddix M.** Double Identity. New York : Simon & Schuster Children's Publishing, 2005. 218 p.
- Scalzi J.** The Ghost Brigades. New York : Tor Books, 2006. 384 p.
- Wierzbicka A.** A conceptual basis for research into emotions and bilingualism. *Language and Cognition*. 2008. №11(2). P. 193–195.

REFERENCES:

- Babelyuk, O.** (2009). *Pryntsypy postmodernistskoho tekstotvorenniya suchasnoyi amerykanskoji prozy maloyi formy [Principles of postmodernity textbuilding of modern American small prose]*. Monograph. Drohobych: Vymir [in Ukrainian].
- Vasylenko, O., & Kostyuk, L.** (2021). Vidtvorenniya katehoriyi emotyvnosti u perekladi tvoriv E. Bronte "Buremnyy Pereval" na fonetyko-hrafichnomu rivni [The expression of the category of emotions on the phonetic and graphic level in the translation of Emily Brontë's "Wuthering Heights"]. *Problemy humanitarnykh nauk: zbirnyk naukovykh prats Drohobyskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka. Seriya "Filolohiya" – Problems of Humanities. "Philology" Series: a collection of scientific articles of the Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University (Issue 47)*, (pp. 45–50). DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2021.47.6> [in Ukrainian].
- Kuzenko, H.** (2000). Movni zasoby vyrazhennya emotyvnosti [Emotive functions of language means in speech]. *Naukovi zapysky NaUKMA. Seriya "Filolohichni nauky" – Scientific Papers of the NaUKMA. Philological Sciences* (Vol. 18), (pp. 76–83). DOI: <https://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/9836> [in Ukrainian].
- Lelet, I.** (2021). Emotsiynist vs emotyvnist: vzayemozvyazok ta rozmezhuвання ponyat [Emotionality vs emotivity: correlation and differentiation of the notions]. *Naukovyy visnyk Mizhnarodnoho humanitar-noho universytetu. Seriya "Filolohiya" – International Humanitarian University Herald. Philology*, 49 (Vol. 1), (pp. 106–110). DOI: <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2021.49-1.26> [in Ukrainian].
- Marinashvili, M., Vesna, T., & Sklyarova, L.** (2022). Movni zasoby vyrazhennya emotyvnosti v khudozhn-yomy dialozi [Lingual means of expressing emotivity in fictional dialogue]. *Naukovyy visnyk Mizhn-arodnoho humanitar-noho universytetu. Seriya "Filolohiya" – International Humanitarian University Herald. Philology*, 56, 90–94. doi: <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2022.56.19> [in Ukrainian].
- Slovnnyk ukrayinskoyi movy (SUM) [Ukrainian Language Dictionary]* (Vols. 1–11). DOI: <https://slovnnyk.ua/index.php?swrd>
- Tyutyunnyk, L.** (2024). Movni zasoby vyrazhennya emotyvnosti u tekstovomy mediakontenti [Linguistic devices for expressing emotiveness in textual media content]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu obro-rony Ukrayiny – The Bulletin of National Defence University of Ukraine*, 80(4), 159–168. doi: <https://doi.org/10.33099/2617-6858-2024-80-4-159-168> [in Ukrainian].
- Barrett, L.** (2006). Solving the emotion paradox: categorization and the experience of emotion. *Personality and social psychology review: an official journal of the Society for Personality and Social Psychology, Inc.*, 10(1), 20–46. DOI: https://doi.org/10.1207/s15327957pspr1001_2 [in English].
- Haddix, M.** (2005). *Double Identity*. New York : Simon & Schuster Children's Publishing [in English].
- Scalzi, J.** (2006). *The Ghost Brigades*. New York: Tor Books [in English].
- Wierzbicka, A.** (2008). A conceptual basis for research into emotions and bilingualism. *Language and Cognition*, 11(2), 193–195 [in English].